

Bài 1. Định lí côsin và định lí sin trong tam giác. Giá trị lượng giác của một góc từ 0° đến 180°

Bài 1 trang 75 SBT Toán 10 Tập 1: Cho $0^\circ < \alpha < 180^\circ$. Chọn câu trả lời đúng.

A. $\cos \alpha < 0$.

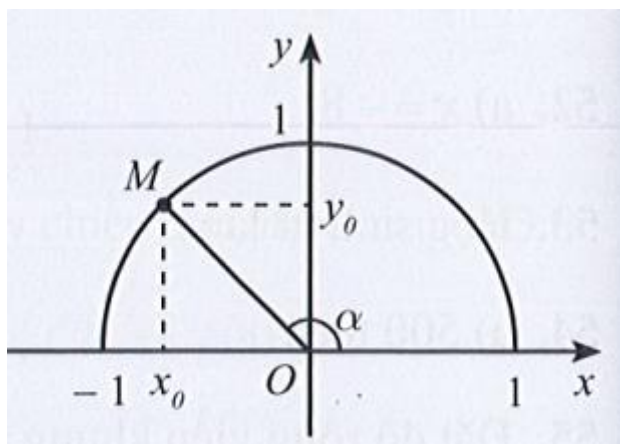
B. $\sin \alpha > 0$.

C. $\tan \alpha < 0$.

D. $\cot \alpha > 0$.

Lời giải:

Đáp án đúng là B

Với $0^\circ < \alpha < 180^\circ$, ta có:

$-1 < \cos \alpha < 1$. Suy ra A sai.

$0 < \sin \alpha < 1$. Suy ra B đúng.

Do đó C và D sai.

Bài 2 trang 75 SBT Toán 10 Tập 1: Cho $0^\circ < \alpha, \beta < 180^\circ$ và $\alpha + \beta = 180^\circ$. Chọn câu trả lời sai.

A. $\sin\alpha + \sin\beta = 0$.

B. $\cos\alpha + \cos\beta = 0$.

C. $\tan\alpha + \tan\beta = 0$.

D. $\cot\alpha + \cot\beta = 0$.

Lời giải:

Đáp án đúng là A

Ta có $\alpha + \beta = 180^\circ$ nên ta có:

$$\sin\alpha = \sin\beta \Rightarrow \sin\alpha + \sin\beta = \sin\alpha + \sin\alpha = 2\sin\alpha$$

Vì $0^\circ < \alpha, \beta < 180^\circ$ nên $\sin\alpha \neq 0$.

Do đó $\sin\alpha + \sin\beta \neq 0$. Suy ra A sai.

$$\cos\alpha = -\cos\beta \Rightarrow \cos\alpha + \cos\beta = 0. \text{ Suy ra B đúng.}$$

$$\tan\alpha = -\tan\beta \Rightarrow \tan\alpha + \tan\beta = 0. \text{ Suy ra C đúng.}$$

$$\cot\alpha = -\cot\beta \Rightarrow \cot\alpha + \cot\beta = 0. \text{ Suy ra D đúng.}$$

Bài 3 trang 75 SBT Toán 10 Tập 1: Tính giá trị biểu thức $T = \sin^2 25^\circ + \sin^2 75^\circ + \sin^2 115^\circ + \sin^2 165^\circ$.

Lời giải:

$$T = \sin^2 25^\circ + \sin^2 75^\circ + \sin^2 115^\circ + \sin^2 165^\circ$$

$$= \sin^2 25^\circ + \sin^2 75^\circ + \sin^2 75^\circ + \sin^2 25^\circ$$

$$= 2\sin^2 25^\circ + 2\sin^2 75^\circ$$

$$= 2\sin^2 25^\circ + 2\cos^2 25^\circ$$

$$= 2(\sin^2 25^\circ + \cos^2 25^\circ)$$

$$= 2.1 = 2.$$

Bài 4 trang 75 SBT Toán 10 Tập 1: Cho $\tan \alpha = -2$. Tính giá trị biểu thức $P =$

$$\frac{\cos \alpha + 3 \sin \alpha}{\sin \alpha + 3 \cos \alpha}.$$

Lời giải:

Ta có: $\tan \alpha = -2$ thỏa mãn $\cos \alpha \neq 0$

$$P = \frac{\cos \alpha + 3 \sin \alpha}{\sin \alpha + 3 \cos \alpha} = \frac{\frac{\cos \alpha}{\cos \alpha} + 3 \frac{\sin \alpha}{\cos \alpha}}{\frac{\sin \alpha}{\cos \alpha} + 3 \frac{\cos \alpha}{\cos \alpha}} = \frac{1 + 3 \tan \alpha}{\tan \alpha + 3} = \frac{1 + 3 \cdot (-2)}{-2 + 3} = \frac{-5}{1} = -5.$$

Vậy với $\tan \alpha = -2$ thì $P = -5$.

Bài 5 trang 75 SBT Toán 10 Tập 1: Cho tam giác ABC có $AB = 6$, $AC = 8$,

$A = 100^\circ$. Tính độ dài cạnh BC và bán kính R của đường tròn ngoại tiếp tam giác (làm tròn kết quả đến hàng phần mười).

Lời giải:

Xét tam giác ABC, có:

$$BC^2 = AB^2 + AC^2 - 2 \cdot AB \cdot AC \cdot \cos A \text{ (định lí cos)}$$

$$\Leftrightarrow BC^2 = 6^2 + 8^2 - 2 \cdot 6 \cdot 8 \cdot \cos 100^\circ$$

$$\Leftrightarrow BC^2 \approx 116,7$$

$$\Leftrightarrow BC \approx 10,8.$$

Áp dụng định lí sin trong tam giác ABC, ta có:

$$\frac{BC}{\sin A} = 2R$$

$$\Leftrightarrow \frac{10,8}{\sin 100} = 2R$$

$$\Leftrightarrow \frac{10,8}{2\sin 100^\circ} = R$$

$$\Leftrightarrow R \approx 5,5.$$

Vậy $BC \approx 10,8$ và $R \approx 5,5$.

Bài 6 trang 75 SBT Toán 10 Tập 1: Cho tam giác ABC có $B = 60^\circ, C = 105^\circ$ và $BC = 15$. Tính độ dài cạnh AC và bán kính R của đường tròn ngoại tiếp tam giác (làm tròn kết quả đến hàng đơn vị).

Lời giải:

Xét tam giác ABC, có:

$$A + B + C = 180^\circ \text{ (định lí tổng ba góc)}$$

$$\Rightarrow A = 180^\circ - (B + C) = 180^\circ - (60^\circ + 105^\circ) = 15^\circ$$

Áp dụng định lí sin trong tam giác ABC ta có:

$$\frac{BC}{\sin A} = \frac{AC}{\sin B} = 2R$$

$$\Leftrightarrow \frac{15}{\sin 15} = \frac{AC}{\sin 60^\circ} = 2R$$

$$\Rightarrow AC = \frac{15 \cdot \sin 60^\circ}{\sin 15} \approx 50$$

$$\Rightarrow R = \frac{15}{2.\sin 15} \approx 29.$$

Vậy $AC \approx 50$ và $R \approx 29$.

Bài 7 trang 75 SBT Toán 10 Tập 1: Cho tam giác ABC có $AB = 5$, $AC = 7$, $BC = 9$. Tính số đo góc A và bán kính R của đường tròn ngoại tiếp tam giác (làm tròn kết quả đến hàng phần mười).

Lời giải:

Xét tam giác ABC, ta có:

Áp dụng hệ quả của định lí cos, ta được:

$$\cos A = \frac{AB^2 + AC^2 - BC^2}{2.AB.AC} = \frac{5^2 + 7^2 - 9^2}{2.5.7} = -\frac{1}{10}$$

$$\Rightarrow A \approx 95,7^\circ.$$

$$\text{Ta có } p = \frac{5+7+9}{2} = 10,5$$

Áp dụng công thức herong, diện tích tam giác ABC là:

$$S = \sqrt{p(p-a)(p-b)(p-c)} = \sqrt{10,5(10,5-9)(10,5-7)(10,5-5)} \approx 17,4.$$

$$\text{Mặt khác, ta lại có: } S = \frac{abc}{4R}$$

$$\Rightarrow R = \frac{abc}{4S} = \frac{9.7.5}{4.17,4} \approx 4,5.$$

Vậy $A \approx 95,7^\circ$ và $R \approx 4,5$.

Bài 8 trang 75 SBT Toán 10 Tập 1: Cho hình bình hành ABCD có $AB = a$, $BC = b$, $AC = m$, $BD = n$. Chứng minh: $m^2 + n^2 = 2(a^2 + b^2)$.

Lời giải:

Xét tam giác ABC, có:

$$AC^2 = AB^2 + BC^2 - 2.AB.BC.\cos B \text{ (định lí cos)}$$

$$\Leftrightarrow m^2 = a^2 + b^2 - 2.a.b.\cos B \text{ (1)}$$

Vì ABCD là hình bình hành nên $AD = BC = b$, $A + B = 180^\circ$

$$\text{Vì } A + B = 180^\circ \Rightarrow \cos A = -\cos B \Rightarrow \cos A + \cos B = 0$$

Xét tam giác ABD, có:

$$BD^2 = AB^2 + AD^2 - 2.AB.AD.\cos A \text{ (định lí cos)}$$

$$\Leftrightarrow n^2 = a^2 + b^2 - 2.a.b.\cos A \text{ (2)}$$

Cộng vế với vế của (1) và (2), ta được:

$$m^2 + n^2 = a^2 + b^2 - 2.a.b.\cos B + a^2 + b^2 - 2.a.b.\cos A$$

$$\Leftrightarrow m^2 + n^2 = 2(a^2 + b^2) - 2.a.b.(\cos B + \cos A)$$

$$\Leftrightarrow m^2 + n^2 = 2(a^2 + b^2) - 2.a.b.0$$

$$\Leftrightarrow m^2 + n^2 = 2(a^2 + b^2).$$

Bài 9 trang 75 SBT Toán 10 Tập 1: Từ một tấm tôn hình tròn có bán kính $R = 1\text{m}$, bạn Trí muốn cắt ra một hình tam giác ABC có các góc $A = 45^\circ$, góc $B = 75^\circ$. Hỏi bạn Trí phải cắt miếng tôn theo hai dây cung AB, BC có độ dài lần lượt bằng bao nhiêu mét (làm tròn kết quả đến hàng phần trăm)?

Lời giải:

Xét tam giác ABC, có:

$$A + B + C = 180^\circ \text{ (định lí tổng ba góc)}$$

$$\Rightarrow C = 180^\circ - (A + B) = 180^\circ - (45^\circ + 75^\circ) = 60^\circ$$

Áp dụng định lí sin trong tam giác ABC ta có:

$$\frac{BC}{\sin A} = \frac{AB}{\sin C} = 2R$$

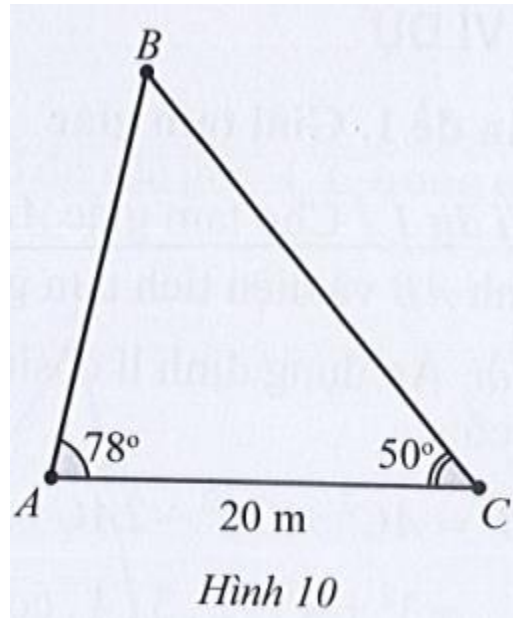
$$\Leftrightarrow \frac{BC}{\sin 45^\circ} = \frac{AB}{\sin 60^\circ} = 2$$

$$\Rightarrow BC = 2 \cdot \sin 45^\circ \approx 1,41$$

$$\Rightarrow AB = 2 \cdot \sin 60^\circ \approx 1,73$$

Vậy bạn Trí phải cắt miếng tôn theo hai dây cung AB, BC có độ dài lần lượt là 1,41m và 1,73m.

Bài 10 trang 75 SBT Toán 10 Tập 1: Một cây cao bị nghiêng so với mặt đất một góc 78° . Từ vị trí C cách gốc cây 20m, người ta tiến hành đo đạc và thu được kết quả $\angle ACB = 50^\circ$ với B là vị trí ngọn cây (Hình 10). Tính khoảng cách từ gốc cây (điểm A) đến ngọn cây (điểm B) (làm tròn kết quả đến hàng phần mười theo đơn vị mét).

Lời giải:

Xét tam giác ABC, có:

$$A + B + C = 180^\circ \text{ (định lí tổng ba góc)}$$

$$\Rightarrow B = 180^\circ - (A + C) = 180^\circ - (78^\circ + 50^\circ) = 52^\circ$$

Áp dụng định lí sin trong tam giác ABC ta có:

$$\frac{AC}{\sin B} = \frac{AB}{\sin C}$$

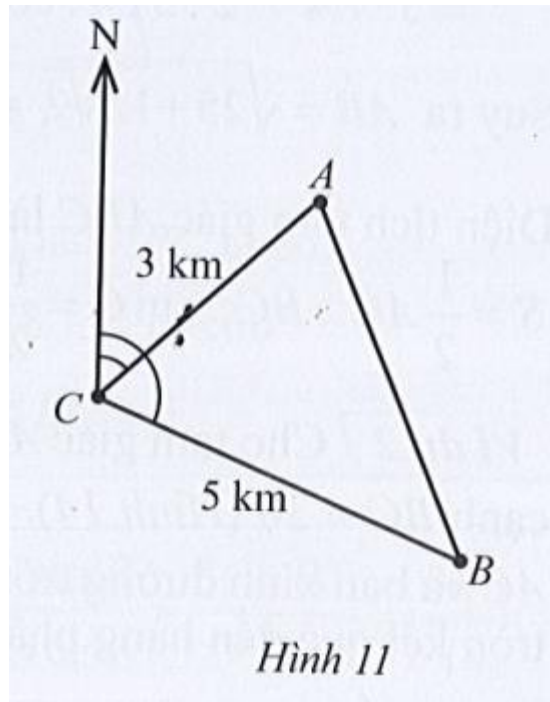
$$\Leftrightarrow \frac{20}{\sin 52^\circ} = \frac{AB}{\sin 50^\circ}$$

$$\Leftrightarrow AB = \frac{20 \cdot \sin 50^\circ}{\sin 52^\circ} \approx 19,4.$$

Vậy khoảng cách từ gốc cây (điểm A) đến ngọn cây (điểm B) là 19,4 m.

Bài 11 trang 75 SBT Toán 10 Tập 1: Tàu A cách cảng C một khoảng 3km và lệch hướng bắc 1 góc $47,45^\circ$. Tàu B cách cảng C một khoảng 5km và lệch hướng bắc một góc $112,90^\circ$ (Hình 11). Khoảng cách giữa hai tàu là bao nhiêu ki – lô – mét (làm tròn kết quả đến hàng phần trăm).

Lời giải:

Theo đầu bài, ta có: $\angle NCA = 47,45^\circ$ và $\angle NCB = 112,9^\circ$

$$\Rightarrow \angle ACB = \angle NCB - \angle NCA = 112,90^\circ - 47,45^\circ = 65,45^\circ$$

Xét tam giác ABC, có:

$$AB^2 = AC^2 + BC^2 - 2.AC.BC.\cos \angle ACB$$

$$\Leftrightarrow AB^2 = 3^2 + 5^2 - 2.3.5.\cos 65,45^\circ$$

$$\Leftrightarrow AB^2 \approx 21,54$$

$$\Leftrightarrow AB \approx 4,64$$

Vậy khoảng cách giữa hai tàu là 4,64 km.